

היום נלמד בעזרת ה':

נדריים דף ו

כעת הגמרא מקשה מברייטא על אביי הסובר שידיים שאינם מוכיחות הויין ידיים:

מיתיבי: האומר על ככר המונח לפניו 'הרי הוא עלי' או 'הרי זה עלי', הרי הוא אסור באותו ככר, לפי לשון זו היא 'יד' לקרבן. כלומר שהמתנדב להביא קרבן אומר 'הרי עלי', וזה שאמר על הככר 'הרי הוא עלי' הרי זה כאילו אמר 'הרי הוא עלי בקרבן', ואסור.

משמע שאם לא אמר 'עלי' אלא רק 'הרי הוא' אינו נאסר בככר, מפי שהוא אמר לשון 'יד' שאינה מוכיחה, א"כ מוכח שידיים שאינם מוכיחות אינם ידיים, וקשה על אביי.

תירוץ: אמר לך אביי: אם אמר רק 'הרי הוא' אין כאן אפילו 'יד', לפי שיתכן שבא לומר 'הרי הוא הפקר' או 'הרי הוא צדקה'.

קושיא: והא מפני שהוא יד לקרבן קתני: והרי הברייטא לא אמרה שהוא אסור בככר מפני שהוא 'יד' לנדר', אלא מפני שהוא 'יד' לקרבן', ודרך המתנדבים קרבן לומר 'הרי הוא קרבן', ואם ידיים שאינם מוכיחות הויין ידיים הרי שאף אם אמר רק 'הרי הוא' עליו להיאסר בככר מדין 'יד', ומכך שהברייטא אומרת שרק אם אמר 'הרי הוא עלי' אסור, מוכח שידיים שאינם מוכיחות אינם ידיים.

תירוץ: אלא אימא: אלא כך צריך לבאר את הברייטא לדעת אביי - אם אמר 'הרי הוא עלי' הוא (= הנודר) אסור וחברו מותר, אבל אם אמר 'הרי הוא' ללא 'עלי' שניהם אסורים, לפי שידיים שאינם מוכיחות הויין ידיים, ושם בא לומר על הככר 'הרי הוא הקדש' ובכך אסר את הככר על כל העולם.

הגמרא מקשה על אביי מברייטא אחרת:

מיתיבי: האומר על בהמתו הנמצאת לפניו 'הרי זו חטאת' או 'הרי זו אשם', אפילו שהוא חייב להביא חטאת או אשם על חטא שעשה, לא אמר כלום והבהמה חולין, לפי שאין חטאת ואשם באים בנדבה, ולא מוכח מדבריו שהתכוון להקדישם עבור חטאתו או אשמו אלא סתם הקדישם לשם חטאת או אשם. אבל אם אמר 'הרי זו חטאתי' או

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור

052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

'הרי זו אשמי', אם הוא חייב להביא חטאת או אשם על חטא שעשה הרי שדבריו קיימים וחלה על הבהמה קדושת חטאת או אשם. ע"כ הברייטא. וא"כ קשה על אב"י, שהרי אף אם אמר 'הרי זו חטאת' הרי שיש כאן 'ידים שאינם מוכיחות', שכיון שהוא מחוייב חטאת הרי זה כאילו אמר 'הרי זו חטאתי', אלא בהכרח שידיים שאינם מוכיחות אינם ידים.

תירוץ: הברייטא היא כשיטת רבי יהודה הסובר שידיים שאינם מוכיחות אינם ידים, כפי שהוכחנו לעיל מדין כתיבת גט (ה:).

קושיא: והרי אב"י אמר לעיל 'אני אומר שידיים שאינם מוכיחות הויין ידים אפילו לרבי יהודה' (ורק בגט רבי יהודה סובר שאינם ידים).

תירוץ: אב"י חזר בו מדבריו לעיל, ומודה שרבי יהודה סובר שגם כאן בנדירים אינם ידים.

הגמרא שואלת: א"כ כשם שחזרנו ממה שביארנו לעיל (= סוף ה:) שאב"י סובר אפילו כרבי יהודה אולי כך נחזור בנו ממה שאמרנו שרבא סובר אפילו כרבנן?

תשובה: אין סיבה לחזור בנו, וכפי שביארנו לעיל, שרבא אומר אני יכול להסתדר גם עם רבנן הסוברים שבגט לא צריך ידים מוכיחות, משום שדוקא בגט עצם המילים 'הרי את מותרת לכל אדם' מוכיחים שמדובר בבעל שמגרש את אשתו ולא באדם אחר, כי אדם לא יכול לגרש את אשת חברו, אבל בידות נדרים אין את הטעם הזה, ולכן צריך ידים מוכיחות דווקא.

יש יד לקידושין: המקדש אישה צריך לתת לה שוה פרוטה ולומר לה 'הרי את מקודשת לי'.

האם דיבור קצר בקידושין מועיל? - והספק הוא אפילו על 'ידיים מוכיחות', כפי שתבאר הגמרא מיד את המקרה.

[הר"ן מבאר את הספק: משום שדוקא בנדירים החמורים - שהרי הם חלים בדיבור בלבד - גם דיבור מקוצר של ידות מועיל בהם, אבל קידושין שצריכים מעשה של נתינת כסף שטר או ביאה מלבד הדיבור - לא יחולו על ידי ידות].

דאמר לה לאשה: עמדו שתי נשים, הוא נתן לאחת מהן שתי פרוטות ואמר לה 'הרי את מוקדשת לי' והמשיך ואמר לשניה 'ואת גם' - במקרה כזה פשוט שקידושי האישה השניה הם קידושין גמורים, וכוונתו בנתינת שתי הפרוטות לראשונה היתה שהיא תקבל פרוטה אחת לעצמה ופרוטה שניה כשליחה עבור חברתה.

(המשך בדף הבא ↓)

אלא הספק הוא כשהוא אמר לשניה רק 'ואת'. האם כוונתו לקידושין והיא מקודשת, או שכוונתו לומר לה 'את תסתכלי ותראי את הקידושין' וממילא לא תפסו בה קידושין?

והא מדאמר ליה רב פפא לאביו: במסכת קידושין אמר שמואל אדם שנתן פרוטה לאישה ואמר לה 'הרי את מקודשת' ולא אמר לה 'לי' - היא מקודשת. והקשה שם רב פפא לאביו על דברי שמואל: האם שמואל סובר 'ידים שאין מוכיחות הויין ידיים', והרי במסכת נזיר הוא אמר שהם לא הויין ידיים?

מדברי רב פפא שהקשה רק על כך שידיים שאין מוכיחות הויין ידיים - משמע שהוא סובר שידיים מוכיחות כן הויין ידיים בקידושין. ואם כן מדוע הוא מסתפק בכך בסוגייתנו?

חדא (=מהר"ן משמע שלא גורסים מילה זו) מגו מאי וכו': כלומר רב פפא רק הקשה מדברי שמואל בקידושין על דברי שמואל בנזיר, אבל הוא עצמו לא סובר כן, אלא הוא מסתפק בכך כפי שמוכח בסוגייתנו.

יש יד לפאה: מצות 'פאה' להשאיר בקצה השדה שיבולים לעניים. מהתורה אין למצות פאה שיעור ואפילו שיבולת אחת מספיקה, אבל מדרבנן השיעור הוא אחד משישים.

אלימא דאמר הדין אוגיא (=ערוגה): היתה לו ערוגה בשיעור פאה (אחד משישים בשדה) ואמר עליה 'זו הערוגה תהיה פאה' והמשיך ואמר על ערוגה נוספת 'זו נמי' - פשוט שגם השניה היא פאה כי זו היא הפרשה ברורה. אלא הספק הוא כשהוא אמר על השניה רק את המילה 'זו' - האם כוונתו שגם היא תהא פאה, או שהיא תישאר לעצמו לצורכי ביתו (-תוס')?

[הר"ן מבאר שבמקרה שהערוגה הראשונה היתה פחותה משיעור פאה, גם כשאמר על השניה רק 'זו' - פשוט שכוונתו שגם היא תהא פאה משום שחסר לו בשיעור פאה והוא מעוניין להשלים אותו].

הגמרא עוצרת רגע, ומקשה:

מכלל דכי אמר 'שדה כולה תהיו פאה' הוויא פאה?: מהספק של רב פפא מוכח שאפשר להחיל פאה אפילו יותר מהשיעור, ואם כן אדם יכול לעשות את כל השדה שלו פאה? והגמרא מתרצת: אכן. ומביאה לכך ראייה מבריייתא.

הגמרא חוזרת לבאר את צדדי הספק של רב פפא:

מי אמרין כיון דאתקש לקרבנות: נדרים ונדברות של קרבנות הוקשו ללקט שכחה ופאה, כפי שתביא הגמרא בסמוך את הפסוק "כִּי תִדָּר נֶדֶר (= נדרים ונדבות של קרבנות) לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא תֵאַחֵר לְשַׁלְּמוֹ כִּי דָרַשׁ יִדְרָשְׁנוּ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מַעֲמָךְ (= לקט שכחה ופאה)".

הספק הוא האם ההקש הוא 'לידות' - שכמו שיש ידות בנדרים ונדבות כך יש גם בפאה, או שההקש הוא רק לענין 'בל תאחר' - שאסור להתאחר מלתת את הפאה.